

**AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ
PRIVITOARE LA PERSOANA
MINORULUI ÎN REGLEMENTAREA
CODULUI CIVIL FRANCEZ**

Lect. univ. Alin-Gheorghe GAVRILESCU
Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-
Jiu

**PARENTAL AUTHORITY REGARDING
THE MINOR’S PERSON IN THE
REGULATION OF THE FRENCH CIVIL
CODE**

Alin-Gheorghe GAVRILESCU
“Constantin Brâncuși” University of Târgu-
Jiu

Rezumat: În dreptul civil francez autoritatea părintească privitoare la persoana minorului este definită ca fiind un ansamblu de drepturi și obligații a căror exercitare și îndeplinire are ca finalitate interesul minorului (art. 371-1 alin. 1 din Codul civil francez). Privitor la persoana minorului părinții au îndatorirea de a-l proteja, îndatorirea de a-l întreține, îndatorirea și dreptul de a-l educa, precum și dreptul de a stabili locuința copilului, dreptul de a consimți la căsătoria copilului, dreptul de a consimți la adopția copilului, dreptul de a cere emanciparea copilului. De asemenea părintele căruia nu i s-a conferit exercițiul autorității părintești are dreptul de vizită și de găzduire, precum și dreptul și obligația de supraveghere.

În principiu, părinții exercită autoritatea părintească asupra copilului până la împlinirea de către acesta a vârstei de 18 ani când devine major și deplin capabil să-și exercite drepturile (art. 371-1 alin. 2 și art. 414 din Codul civil francez). Înainte de împlinirea acestei vârste autoritatea părintească poate să înceteze prin emanciparea copilului, indiferent că aceasta se produce deplin drept prin efectul căsătoriei (art. 413-1 din Codul civil francez) sau printr-o decizie a judecătorului de tutelă (art. 413-2 și urm.).

Cuvinte cheie: autoritatea părintească, persoana minorului, drepturi, obligații, interesul minorului

Abstract: In the French Civil Code, the parental authority regarding the minor’s person is defined as a set of rights and obligations whose exercise and fulfilment concerns the minor’s interest (art. 371-1 par. 1 of the French Civil Code). As far as the minor’s person is concerned, parents have the duty of protecting it, the duty of supporting it, the duty and right of educating it as well as the right to establish the child’s place of living, the right to agree to the child’s marriage, the right to agree to the child’s adoption, the right to require the child’s emancipation. Also, the parent that has not been given the exercise of parental authority has visitation and hosting rights, as well as surveillance right and obligation.

As a principle, parents exercise parental authority over the child until the latter turns 18 and reaches legal adulthood and becomes fully capable of exercising its rights (art. 371-1 par. 2 and art. 414 of the French Civil Code). Before turning this age, parental authority can terminate through the child’s emancipation, whether it occurs by right as the effect of marriage (art. 413-1 of the French Civil Code) or by guardianship judge’s decision (art. 413-2 and the following).

Key words: parental authority, minor’s person, rights, obligations, minor’s interest

1.1. Precizări prealabile

În dreptul civil francez autoritatea părintească privitoare la persoana minorului este reglementată în Capitolul I din Titlul IX „Autoritatea părintească” al Cărții I „Persoanele”, Dispozițiile cuprinse în acest capitol definesc autoritatea părintească privitoare la persoana minorului ca fiind un

Previous mentions

In the French Civil Code, the parental authority regarding the minor’s person is regulated in the 1st Chapter of the 9th Title “Parental Authority” of the First Book “Persons”. The provisions included in this chapter define parental authority regarding the minor’s person as a set of rights and

ansamblu de drepturi și obligații a căror exercitare și îndeplinire are ca finalitate interesul minorului (art. 371-1 alin. 1 din Codul civil francez). În principiu, părinții exercită autoritatea părintească asupra copilului până la împlinirea de către acesta a vârstei de 18 ani când devine major și deplin capabil să-și exercite drepturile (art. 371-1 alin. 2 și art. 414 din Codul civil francez). Înainte de împlinirea acestei vârste autoritatea părintească poate să înceteze prin emanciparea copilului, indiferent că aceasta se produce de plin drept prin efectul căsătoriei (art. 413-1 din Codul civil francez) sau printr-o decizie a judecătorului de tutelă (art. 413-2 și urm.) întrucât minorul emancipat devine capabil, ca și majorul, de toate actele vieții civile (art. 413-6 din Codul civil francez).

1.2. Drepturile și obligațiile părintești privitoare la persoana minorului

Privitor la persoana minorului părinții au îndatorirea de a-l proteja, îndatorirea de a-l întreține, îndatorirea și dreptul de a-l educa, precum și dreptul de a stabili locuința copilului, dreptul de a consimți la căsătoria copilului, dreptul de a consimți la adopția copilului, dreptul de a cere emanciparea copilului. De asemenea părintele căruia nu i s-a conferit exercițiul autorității părintești are dreptul de vizită și de găzduire, precum și dreptul și obligația de supraveghere.

a) îndatorirea de a-l proteja pe copil. Din dispozițiile art. 371-1 alin. 2 din Codul civil francez rezultă că autoritatea părintească aparține părinților pentru a-l proteja pe copil în securitatea, sănătatea și moralitatea sa. Misiunea de protecție a copilului este larg definită, securitatea, sănătatea și moralitatea reflectând toate nevoile copilului, morale sau materiale¹.

Părinții cărora le revine sarcina să protejeze securitatea copilului au dreptul și obligația să supravegheze activitățile sale și relațiile sale cu terții². Cu toate acestea ei nu vor putea împiedica relațiile personale ale acestuia cu frații și surorile sale, de care copilul nu poate fi separat decât dacă menținerea lor

obligations whose exercise and fulfilment concerns the minor's interest (art. 371-1 par. 1 of the French Civil Code). As a principle, parents exercise parental authority over the child until the latter turns 18 and reaches legal adulthood and becomes fully capable of exercising its rights (art. 371-1 par. 2 and art. 414 of the French Civil Code). Before turning this age, parental authority can terminate through the child's emancipation, whether it occurs by right as the effect of marriage (art. 413-1 of the French Civil Code) or by guardianship judge's decision (art. 413-2 and the following) because the emancipated minor becomes capable of all civil life's acts just like the major (art. 413-6 of the French Civil Code)

1.2. Parental rights and obligations regarding the minor's person

As far as the minor's person is concerned, parents have the duty of protecting it, the duty of supporting it, the duty and right of educating it as well as the right to establish the child's place of living, the right to agree to the child's marriage, the right to agree to the child's adoption, the right to require the child's emancipation. Also, the parent that has not been given the exercise of parental authority has visitation and hosting rights, as well as surveillance right and obligation.

a) the duty to protect the child. According to the provisions of art. 371-1 par. 2 of the French Civil Code, parental authority belongs to parents in order to protect the child in its safety, health and morality. The protection mission of the child is largely defined, safety, health and morality reflecting all the moral or material needs of the child⁴⁸.

Parents who have the duty of protecting the safety of the child have the right and obligation to watch over its activities and relationships with third parties⁴⁹. In spite all these, they will not be able to prevent its personal relationships with its brothers and sisters, from whom the child cannot be separated unless their being together is possible or its interest requires another solution (art.

împreună nu este posibilă sau interesul său impune o altă soluție (art. 371-5 din Codul civil francez). De asemenea, părinții nu vor putea obstacula exercitarea de către copil a dreptului de a întreține relații personale cu ascendenții săi, drept ce este recunoscut copilului de art. 371-4 alin. 1 din Codul civil francez. În caz de opoziție a părinților ascendenții pot să sesizeze judecătorul cu problemele de familie iar părinții trebuie să probeze că opunerea lor este justificată întrucât interesul minorului se opune relațiilor personale ale copilului cu ascendenții săi³.

Părinții sunt, de asemenea, garanții respectării vieții private a copilului⁴.

b) îndatorirea și dreptul de educare a copilului. Obligația părinților de educare a copilului rezultă din prevederile art. 371-1 alin. 2 din Codul civil care arată, între altele, că autoritatea părintească aparține părinților pentru a asigura educarea copilului și a permite dezvoltarea lui. Îndeplinirea acestei obligații presupune ca părinții să-și asume educația intelectuală, morală, profesională, civică, politică, religioasă etc. a copilului⁵, precum și formarea lui profesională. Educația constituie pentru părinți nu mai o îndatorire ci și un drept, părinții având dreptul să dirijeze educația copilului⁶, să aleagă modalitățile de școlarizare a acestuia și să supravegheze instruirea sa⁷.

c) îndatorirea de întreținere a copilului. Indiferent că sunt căsătoriți sau nu ori conviețuiesc sau sunt separați fiecare dintre părinți trebuie să contribuie la întreținerea și educarea copilului proporțional cu resursele sale, ale celui alt părinte și în raport de nevoile copilului (art. 371-2 alin. 1 din Codul civil francez).

Obligația de întreținere are caracter unilateral în sensul că numai copilul are posibilitatea de a cere părinților executarea acesteia⁸.

Creditor al obligației de întreținere este, în principiu, copilul minor. Totuși, copilul major poate cere întreținere de la părinții săi dacă nu poate să-și acopere singur nevoile sale (de exemplu își continuă studiile) întrucât art. 371-2 alin. 2 din Codul civil francez prevede că

371-5 of the French Civil Code). Parents will also not be able to prevent the child's exercising of the right to have personal relationships with its ancestors, a right which is given to the child according to art. 371-4 par. 1 of the French Civil Code. In case of parents' opposition, ancestors may inform the judge responsible with family matters and parents have to prove that their opposition is justified because the minor's best interest opposes to the personal relations of the child with its ancestors⁵⁰.

Parents are also guarantors for respecting the child's private life⁵¹.

b) the duty and right to educate the child. Parents' obligation to educate the child results from the provisions of art. 371-1 par. 2 of the Civil Code which stipulates, among other things, that parental authority belongs to the parents in order to provide child's education and allow its development. The fulfilment of this obligation supposes that parents undertake intellectual, moral, professional, civic, political, religious education of the child⁵², as well as its professional training. Education is not only a duty for parents, but a right as well, as parents have the right to direct the child's education⁵³, to choose schooling methods and monitor its training⁵⁴.

c) the duty to support the child. Whether they are married or not, live together or are separated, each of the parents have to contribute to the child's support and education in accordance with each one's resources, with the resources of the other parent and in relation to the child's needs (art. 371-2 par. 1 the French Civil Code).

The duty to support has a unilateral character meaning that only the child has the possibility to ask parents to perform it⁵⁵.

The minor child is basically creditor of the duty to support. Nonetheless, the major child can ask for support from its parents if it cannot cover its needs on itself (for instance to continue with its studies), because art. 371-2 par. 2 of the French Civil Code stipulates that this duty does not end when the child becomes

această obligație nu încetează deplin drept atunci când copilul este major. În caz de separare a părinților, părintele care își asumă sarcina copilului major care nu-și poate acoperi singur nevoile sale poate cere celuilalt părinte să contribuie la întreținerea și educarea acestuia (art. 373-2-5 din Codul civil francez). Părinții pot conveni, sau, în lipsă, judecătorul poate decide ca această contribuție să fie plătită în tot sau în parte copilului (art. 373-2-5 teza finală din Codul civil francez).

Debitori ai obligației sunt părinții iar în cazul în care aceștia decedează obligația de întreținere încetează.

Obiectul obligației de întreținere îl constituie cheltuielile necesare pentru întreținerea copilului (hrană, îmbrăcăminte, îngrijire, locuință etc.) și educarea sa (cheltuieli de școlarizare, cărți, rechizite școlare etc.).

Atunci când părinții trăiesc împreună cu copilul obligația de întreținere se execută, de regulă, în natură.

În caz de separare a părinților sau a copilului de aceștia contribuția la întreținerea și educarea sa ia forma unei pensii alimentare (art. 373-2-2 alin. 1 din Codul civil francez). Aceasta cade în sarcina părintelui sau părinților cu care copilul nu locuiește și va fi plătită celuilalt părinte sau persoanei căreia copilul i-a fost încredințat. Modalitățile și garanțiile pensiei alimentare se stabilesc prin convenție care trebuie încuviințată de judecător sau, în lipsă de convenție, de către judecător (art. 373-2-2 alin. 2 din Codul civil francez).

d) dreptul de a stabili locuința copilului și de a-l ține. Îndeplinirea îndatoririlor față de copil presupune, între altele, ca aceștia să poată determina locuința copilului. În principiu, atunci când părinții conviețuiesc, având o locuință comună pe care au ales-o de comun acord (art. 215 alin. 2 din Codul civil francez) copilul minor și neemancipat are domiciliul la aceștia (art. 108-2 alin. 1 din Codul civil francez), locuind împreună cu ei.

În cazul în care părinții sunt separați aceștia pot să fixeze, prin convenție, locuința copilului fie alternativ la domiciliul fiecăruia dintre ei, fie la domiciliul unuia dintre ei (art.

of age. In case of parents' separation, the parent that undertakes the duty for the major child that cannot cover its own needs can ask the other parent to contribute at its support and education (art. 373-2-5 of the French Civil Code). Parents may agree, or in absence, the judge may decide that this contribution be paid to the child in part or completely (art. 373-2-5 the final thesis of the French Civil Code).

Parents are debtors of the obligations and in case of their death, the support duty ends.

The subject of the support duty is represented by the expenses necessary for the child's support (food, clothes, care, a place to live etc.) and education (schooling costs, books, school supplies etc.).

When parents live together with the child the support duty is usually made in kind.

In case of parents' separation or if the child is separated by them, the contribution to its support and education takes the form of an alimony (art. 373-2-2 par. 1 of the French Civil Code). It shall be borne by the parent or parents the child lives with and shall be paid to the other parent or to the person the child has been entrusted to. Alimony methods and guarantees shall be established by means of agreement that has to be consented upon by the judge, or, in the absence of an agreement, by the judge (art. 373-2-2 par. 2 of the French Civil Code).

d) the right to establish the child's place to live and keeping it. The fulfilment of the duties towards the child supposes, among other things, that they be able to determine the child's place to live. Basically, when parents live together, in a common place to live that they have chosen together (art. 215 par. 2 of the French Civil Code) the minor and non-emancipated child has the residence with them (art. 108-2 par. 1 of the French Civil Code), living together with them.

If parents are separated they may decide in an agreement that the child's place to live be alternatively at one of their places to live alternatively, or at the domicile of one of them (art. 373-2-7 and art. 373-2-9 par. 1 of the

373-2-7 și art. 373-2-9 alin. 1 din Codul civil francez). Pentru a produce efecte convenția părinților trebuie încuviințată de judecătorul cu problemele familiale (art. 373-2-7 alin. 1 din Codul civil francez). Judecătorul va încuviința convenția în afară de cazul în care constată că ea nu apără suficient interesul copilului sau că acordul părinților nu a fost dat în mod liber (art. 373-2-7 alin. 2 din Codul civil francez). Dacă părinții nu se înțeleg locuința copilului va fi fixată de către judecătorul cu problemele familiale fie alternativ la domiciliul fiecăruia dintre părinți, fie la domiciliul unuia dintre ei (art. 373-2-8 și art. 373-2-9- alin. 1 din Codul civil francez).

Ca o consecință a dreptului părinților de a stabili locuința copilului și de a-l ține art. 371-3 din Codul civil francez arată că, fără permisiunea părinților, copilul nu poate să părăsească locuința familială și nu poate fi scos din aceasta decât în cazurile de necesitate pe care le determină legea (de exemplu o măsură de asistență educativă, încredințarea copilului unui terț).

e) Dreptul de a consimți la căsătoria copilului minor. Acest drept este un atribut al autorității părintești având ca scop protejarea copilului minor⁹.

Atunci când tatăl și mama trăiesc și sunt în stare să-și manifeste voința ei trebuie să-și exprime consimțământul la căsătoria copilului lor minor (art. 148 din Codul civil francez). Dacă unul dintre părinți își dă consimțământul la încheierea căsătoriei iar celălalt refuză să consimtă, exprimarea consimțământului de către unul dintre aceștia face posibilă încheierea căsătoriei, neînțelegerile dintre părinți fiind considerate că valorează consimțământ (art. 148 teza finală din Codul civil francez). În cazul în care unul dintre părinți este mort, sau în imposibilitate de a-și manifesta voința (de exemplu din cauza alienației sau a debilității mintale ori a decăderii din exercițiul autorității părintești) consimțământul celuilalt părinte este suficient pentru încheierea căsătoriei (art. 149 alin. 1 din Codul civil francez). De asemenea, consimțământul unui singur părinte este

French Civil Code). In order to be effective, parents' agreement has to be agreed on by the judge responsible with family matters (art. 373-2-7 par. 1 of the French Civil Code). The judge will agree with the convention except for the case he considers that it does not protect the child's interest enough or that parent's agreement has not been made freely (art. 373-2-7 par. 2 of the French Civil Code). If parents fail to agree, the child's place to live will be established by the judge responsible with family matters either at the domicile of every one of the parents alternatively or at the domicile of one of them (art. 373-2-8 and art. 373-2-9- par. 1 of the French Civil Code).

As a consequence of parents' right to establish the child's place to live and keep it art. 371-3 of the French Civil Code stipulates that, unless parents give their consent, the child cannot leave the family place to live and cannot be taken from it except for the cases of necessity established by the law (for instance, an educative assistance measure, if the child is entrusted to a third party).

e) the right to consent to the minor child's marriage. This right is an attribute of parental authority and has the purpose of protecting the minor child⁵⁶.

When the father and the mother are alive and are capable of expressing their will, they have to give their consent to the marriage of their minor child (art. 148 of the French Civil Code). If one of the parents gives its consent to conclude the marriage and the other one refuses to consent, the consent expressed by one of them makes it possible for the marriage to be concluded, the misunderstandings between the parents being considered to value the consent (art. 148 final thesis of the French Civil Code). If one of the parents is dead or cannot express its will (for instance in case of alienation or mental debility or has been deprived of exercising its parental authority) the other parent's consent is enough to conclude the marriage (art. 149 par. 1 of the French Civil Code). One parent's consent is also enough of the other parent's place to live is unknown and there has been no news about

suficient dacă locuința celuilalt este necunoscută și nu există vești despre acesta de un an (art. 149 alin. 3 din Codul civil francez). Dacă ambii părinți sunt decedați sau în imposibilitate de a-și manifesta voința consimțământul la căsătoria minorului trebuie dat de ascendenți (art. 150 alin. 1 din Codul civil francez)¹⁰.

Consimțământul părinților sau, după caz al părintelui la căsătoria copilului este necesar și în cazul în care acesta a fost emancipat (art. 413-6 alin. 2 din Codul civil francez).

În situația în care ambii părinți sunt în viață și sunt în stare să-și manifeste voința dar refuză să consimtă la căsătoria copilului minor sau singurul părinte în viață și în stare să-și manifeste voința refuză să-și dea consimțământul la încheierea acesteia de către copilul minor, refuzul lor constituie un drept absolut care nu poate face obiectul unei acțiuni în justiție, întrucât este vorba de un atribut al autorității părintești¹¹.

f) Dreptul de a consimți la adopția copilului. În reglementarea Codului civil francez, indiferent că adopția este deplină¹² sau simplă¹³ este necesar consimțământul părinților firești ai copilului pentru ca acesta să poată fi adoptat. Dacă filiația a fost legal stabilită față de ambii părinți, este necesar consimțământul fiecăruia dintre ei (art. 348 alin. 1 din Codul civil francez.), indiferent dacă este vorba despre un copil legitim sau natural ori părinții sunt divorțați sau separați de corp. Consimțământul unui singur părinte este suficient dacă filiația nu a fost stabilită decât față de acesta (art. 348-1 din Codul civil francez) sau dacă celălalt părinte este decedat, în imposibilitate de a-și manifesta voința, ori a pierdut drepturile autorității părintești (art. 348 alin. 2 din Codul civil francez). Dacă tatăl și mama sunt decedați, în imposibilitate de a-și manifesta voința ori au pierdut drepturile autorității părintești sau dacă filiația copilului nu a fost stabilită, consiliul de familie trebuie să autorizeze adopția după obținerea avizului de la persoana care are în îngrijire copilul (art. 348-2 alin. 1 și alin. 2 din Codul civil francez).

the latter for more than a year (art. 149 par. 3 of the French Civil Code). If both parents are dead or cannot express their will, the consent for the minor's marriage has to be given by ancestors (art. 150 par. 1 of the French Civil Code)⁵⁷.

Parents' consent or, as the case may be, parent's consent to the child's marriage is necessary if the latter has been emancipated as well (art. 413-6 par. 2 of the French Civil Code).

If both parents are alive and able to express their will but refuse to consent to their minor child's marriage or the only parent alive and able to express its will refuses to consent to the minor child's marriage, their refusal is an absolute right that cannot be subject to an action in justice, because it is an attribute of parental authority⁵⁸.

f) The right to consent to the child's adoption. In the regulation of the French Civil Code, whether the adoption is full⁵⁹ or simple⁶⁰ the consent of the natural parents of the child is necessary in order for the latter to be able to be adopted. If the filiation has been legally established by both parents, it is necessary that each of them give its consent (art. 348 par. 1 of the French Civil Code.), whether it is a legitimate or natural child or parents are divorced or separated. The consent of one parent is enough if filiation has been established only for it (art. 348-1 of the French Civil Code) or if the other parent is dead, cannot express its will or has lost the rights of parental authority (art. 348 par. 2 of the French Civil Code). If both father and mother are dead, cannot express their will or have lost the rights of their parental authority or if the child's filiation has not been established, the family council has to authorize the adoption after getting the consent from the person entrusted with the child's care (art. 348-2 par. 1 and par. 2 of the French Civil Code).

Parents, or as the case may be, the parent has to consent to the child's adoption if the latter has been emancipated (art. 413-6 par. 2 of the French Civil Code), as well as if parental authority has been assigned (art. 377-3

Părinții sau, după caz, părintele trebuie să consimtă la adopția copilului și în situația în care acesta din urmă a fost emancipat (art. 413-6 alin. 2 din Codul civil francez), precum și în cazul în care autoritatea părintească a fost delegată (art. 377-3 din Codul civil francez).

Instanța are posibilitatea de a trece peste refuzul părinților firești, al unuia dintre ei sau al consiliului de familie de a consimți la adopție dacă apreciază că refuzul este unul abuziv iar părinții sunt dezinteresați de copil existând riscul de a fi compromisă sănătatea sau moralitatea acestuia (art. 348-6 din Codul civil francez).

În sistemul Codului civil francez, consimțământul poate fi retractat într-un termen de două luni începând din ziua în care el a fost dat (art. 348-3 alin. 2 din Codul civil francez). În situația în care ambii părinți și-au exprimat consimțământul la adopție, retractarea consimțământului de către unul dintre ei este suficientă pentru a împiedica încheierea adopției¹⁴. Legea franceză stabilește, în interesul minorului, un termen scurt în care consimțământul poate fi retractat, întrucât, dacă ar fi fost fixat un termen mai lung, legiuitorul ar fi riscat, prin aceasta, să întârzie încredințarea copilului în vederea adopției atunci când interesul lui impune adoptarea sa cât mai rapidă. Termenul nu va începe să curgă decât în cazul în care consimțământul a fost valabil exprimat¹⁵. Dacă după retractarea consimțământului părinții se răzgândesc ei vor putea consimți iarăși la adopție¹⁶.

g) dreptul de a cere emanciparea copilului. În dreptul civil francez minorul necăsătorit poate fi emancipat dacă a împlinit vârsta de 16 ani (art. 413-2 alin.1 din Codul civil francez). Cererea de emancipare poate fi formulată de către părinți împreună sau de către unul dintre ei (art. 413-2 alin. 2 din Codul civil francez). Atunci când cererea este prezentată instanței de către un singur părinte, aceasta va decide după ce îl ascultă pe celălalt cu excepția cazului în care acesta din urmă este în imposibilitatea de a-și manifesta voința (art. 413-2 alin. 3 din Codul civil francez)¹⁷. Instanța va pronunța emanciparea minorului după

of the French Civil Code).

The court may ignore the natural parents' refusal, the refusal of one of them or of the family council to consent to the adoption if it appreciates that the refusal is abusive and parents are not interested in the child and there is the risk to compromise its health or morality (art. 348-6 of the French Civil Code).

In the system of the French Civil Code, consent can be withdrawn within two months from the day it was given (art. 348-3 par. 2 of the French Civil Code). If both parents have expressed their consent to the adoption, consent withdrawal by one of them is enough to prevent the conclusion of the adoption⁶¹. The French law establishes, for the minor's best interest, a short term to withdraw the consent, because if a longer term is established, the lawmaker risks to delay child's entrusting for adoption when its interest requires fast adoption. The term begins to be effective when the consent is validly expressed⁶². If, after having withdrawn their consent, parents change their minds, they will be able to consent to the adoption again⁶³.

g) the right to request the child's emancipation. In the French civil law, the non-married child can be emancipated if it has turned 16 years old (art. 413-2 par. 1 of the French Civil Code). The emancipation application can be made by the parents together or by one of them (art. 413-2 par. 2 of the French Civil Code). When the application is submitted to the court by only one parent, the court will decide after having listened to the other one, except for the case when the latter cannot express its will (art. 413-2 par. 3 of the French Civil Code)⁶⁴. The court will decide on the minor's emancipation after its hearing and only if there are solid reasons (art. 413-2 par. 2 of the French Civil Code). The judge has a broad power of appreciation. He will have to investigate and if he considers that emancipation is justified he will accept the application, Otherwise, if he appreciates that this is a comfortable means for parents to reduce their duties, the judge will have to refuse it⁶⁵.

audierea acestuia și numai dacă există motive temeinice (art. 413-2 alin. 2 din Codul civil francez). Judecătorul dispune de o largă putere de apreciere. El va trebui să cerceteze și dacă va considera că emanciparea este justificată va admite cererea. În schimb dacă va aprecia că aceasta este un mijloc comod pentru părinți de a se degreva de responsabilitățile lor, va trebui să o refuze¹⁸.

h) Dreptul de vizită și de găzduire. Acest drept este recunoscut părintelui căruia nu i-a fost conferit exercițiul autorității părintești de dispozițiile art. 373-2-1 alin. 2 din Codul civil francez care arată că exercițiul dreptului de vizită și de găzduire nu îi va putea fi refuzat acestuia decât pentru motive grave. Dreptul de vizită și de găzduire a făcut obiectul modificării prin legea nr. 2007-293 din 5 martie 2007 privitoare la protecția copilului. Acest drept, care nu era prevăzut de lege decât în cazul exercitării unilaterale a autorității părintești este, odată cu adoptarea acestei legi, în mod egal organizat în cadrul exercitării în comun a autorității părintești (art. 373-2-9 din C. civ. francez). Chiar înainte de intrarea în vigoare a legii din 5 martie 2007 Cureaua de Casație a considerat că părintele căruia nu i s-a încredințat copilul nu i se poate refuza un drept de vizită și de găzduire decât pentru motive grave ținând de interesul său superior¹⁹.

Dreptul reglementat de art. 373-2-1 alin. 2 din Codul civil francez este constituit din două prerogative distincte: un drept de vizită și un drept de găzduire, ambele urmărind să asigure relațiile afective între copil și părintele care nu are exercițiul autorității părintești și la care el nu locuiește. Modalitățile de exercitare a acestui drept sunt determinate de către judecător în funcție de interesul copilului²⁰. În temeiul art. 373-2-1 alin. 3 din Codul civil francez judecătorul cu problemele familiale poate să organizeze dreptul de vizită într-un spațiu de întâlnire desemnat în acest scop. Organizarea dreptului de vizită într-un spațiu de întâlnire calificat ca „loc neutru” vine în sprijinul menținerii de legături cu copilul de către părintele la care acesta nu locuiește constituind o alternativă oportună la suprimarea

h) visitation and accommodation right. This right is admitted for the parent who has not been given the exercise of parental authority by the provisions of art. 373-2-1 par. 2 of the French Civil Code which stipulates that the visitation and accommodation right exercise cannot be refused unless there are serious reasons. Visitation and accommodation right has been the subject of amendment through the law no. 2007-293 from 5th of March 2007 regarding child's protection. This right, which was provided by the law only for the case of unilateral exercise of parental authority is, starting with the adoption of this law, equally organized for joint exercise of parental authority (art. 373-2-9 of the French Civil Code). Even before the enforcement of the law from 5th of March 2007 the Court of Cassation considered that the parent who has not been entrusted the child cannot be refused visitation and accommodation rights unless there are serious reasons related to its superior interest⁶⁶.

The right regulated by art. 373-2-1 par. 2 of the French Civil Code consists of two distinct prerogatives: a visitation right and an accommodation right, both of them following to provide the affective relations between the child and the parent who does not have the exercise of parental authority. The ways to exercise this right are determined by the judge depending on the child's interest⁶⁷. According to art. 373-2-1 par. 3 of the French Civil Code, the judge responsible for family matters can organize visitation rights in a meeting space appointed for this. Organizing the visitation right in a meeting space qualified as “neutral place” supports the maintenance of a connection with the child by the parent where it does not live being an adequate alternative for suppressing the visitation and accommodation right⁶⁸.

If, in relation to the circumstances, the judge has suspended the exercise of the visitation and accommodation right, the parent preserves the right to monitor the child's education and support.

i) Monitoring right and duty.

dreptului de vizită și de găzduire²¹.

În cazul în care, în raport de circumstanțe, judecătorul a suspendat exercițiul dreptului de vizită și de găzduire părintele conservă dreptul de a supraveghea educația și întreținerea copilului.

i) Dreptul și obligația de supraveghere. Potrivit art. 373-2-1 alin. 4 din Codul civil francez atunci când exercițiul autorității părintești a fost conferit unui singur părinte celălalt conservă dreptul și obligația de a supraveghea întreținerea și educarea copilului. Dispozițiile aceluiași articol arată că acesta trebuie să fie informat în privința lucrurilor importante relative la viața copilului și că trebuie să-și respecte obligația ce îi revine în temeiul art. 371-2 din Codul civil francez, respectiv aceea de a contribui la întreținerea și la educarea copilului proporțional cu resursele sale, ale celuilalt părinte și în funcție de nevoile copilului.

Exercitând dreptul și îndeplinind obligația de supraveghere părintele poate, între altele, să sesizeze instanța în situația în care apreciază că o anumită decizie luată de către părintele care are exercițiul autorității părintești este contrară interesului copilului.

1.3. Exercitarea autorității părintești

1.3.1. Principiile de exercitare a autorității părintești

1.3.1.1. Exercițiul în comun al autorității părintești

În dreptul civil francez drepturile și obligațiile părintești sunt exercitate și îndeplinite în comun de către ambii părinți. Această regulă este consacrată de dispozițiile art. 372 care stabilesc că tatăl și mama exercită în comun autoritatea părintească. Exercițiul în comun al autorității părintești presupune că deciziile privitoare la acesta trebuie luate împreună de către părinți. Legiuitorul francez a avut însă în vedere că în practică autoritatea părintească nu poate funcționa cu concursul sistematic al tatălui și al mamei și, pentru a facilita exercițiul acesteia, a reglementat în art. 372-2 prezumția de mandat arătând că față de

According to art. 373-2-1 par. 4 of the French Civil Code, when the exercise of parental authority has been given to only one parent, the other parent has the right and duty to monitor the child's support and education. The provisions of the same article stipulate that the latter has to be informed regarding the important things related to the child's life and has to comply with its obligation according to art. 371-2 of the French Civil Code to contribute to the child's support and education in proportion to its resources, to the resources of the other parent and depending on the child's needs.

By exercising the right and fulfilling the obligation to monitor, the parent can, among other things, notify the court if it appreciates that a decision made by the parent who has the exercise of parental authority is contrary to the child's interest.

1.3. Exercising parental authority

1.3.1. The principles for exercising parental authority

1.3.1.1. Joint exercise of parental authority

In the French civil law parental rights and duties are jointly exercised and fulfilled by both parents. This rule is established by the provisions of art. 372 which stipulate that the father and the mother jointly exercise parental authority. The joint exercise of parental authority supposes that decisions related to it have to be made together by both parents. The French lawmaker has considered the fact that in practice parental authority cannot operate with the systematic contest of the father and the mother and, in order to facilitate its exercise in art. 372-2 it regulated the presumption of mandate showing that towards good-faith third parties, each of the parents is supposed to act with the other parent's approval when performing on its own an usual act of parental authority regarding the minor's person. The French judicial doctrine and practice has shown that the category of usual acts that can be made by only one parent in

terții de bună credință fiecare dintre părinți este prezumat că acționează cu acordul celuilalt când face singur un act uzual al autorității părintești privitoare la persoana minorului. În doctrina și în practica judiciară franceză s-a arătat că fac parte din categoria actelor uzuale ce pot fi îndeplinite de către un singur părinte în exercitarea autorității părintești privitoare la persoana minorului actele care interesează copilul cu privire la viața sa școlară (înscrierea într-o școală), sportivă (înscrierea la un club sportiv), socială (înscrierea pe pașaportul unuia dintre părinți)²² sau care privesc sănătatea sa (o intervenție chirurgicală benignă)²³. În schimb, actele referitoare la protecția sau exercițiul drepturilor personalității exced caracterul uzual. În acest sens s-a decis că apariția copilului la televizor într-un documentar consacrat familiilor părinților divorțați nu constituie un act uzual și necesită acordul celor doi părinți²⁴.

De la principiul exercitării în comun a autorității părintești art. 372 alin. 2 reglementează două excepții în care autoritatea părintească se exercită de către un singur părinte, respectiv:

- în cazul în care filiația este stabilită față de cel de-al doilea părinte după mai mult de un an de la nașterea copilului a cărui filiație a fost deja stabilită față de celălalt părinte, acesta din urmă rămâne singur investit cu exercitarea autorității părintești;

- în cazul în care filiația a fost stabilită pe cale judecătorească față de cel de-al doilea părinte, autoritatea părintească se exercită de către părintele față de care copilul și-a stabilit mai întâi filiația.

Totuși, în aceste cazuri de stabilire tardivă a filiației art. 372 alin. 3 din Codul civil francez prevede posibilitatea exercitării comune a autorității părintești fie dacă tatăl și mama fac împreună o declarație în acest sens în fața grefierului șef al tribunalului de mare instanță fie printr-o decizie a judecătorului cu problemele familiale.

Părinții pot să încheie convenții prin care să stabilească modalitățile de exercitare a autorității părintești și să fixeze contribuția la întreținerea și educarea copilului. Pentru ca

exercising parental authority regarding the minor's person includes the actions concerning the child regarding its school life (registration at a school), sports life (registration at a sports club), social life (registration on the passport of one of the parents)⁶⁹ or related to its health (a benign surgical intervention)⁷⁰. In return, the actions related to its protection or the exercise of personality rights exceed the usual character. It has been therefore decided that a child's appearance on TV in a documentary about the families of divorced parents is not an usual act and requires the approval of both parents⁷¹.

From the principle of joint exercise of parental authority art. 372 par. 2 regulates two exceptions where parental authority is exercised by only one parent, respectively:

- if the filiation is established towards the second parent more than a year after the birth of the child whose filiation has already been established towards the other parent, the latter will be the only one invested with the exercise of parental authority;

- if the filiation has been judicially established for the second parent, parental authority has been exercised by the parent towards whom the child established filiation first.

Nonetheless, in these cases of late establishment of filiation, art. 372 par. 3 of the French Civil Code provides the possibility to jointly exercise parental authority if the father and the mother make a statement in front of the clerk of court of the court of law or through a decision of the judge responsible with family matters.

Parents may conclude agreements in which they establish the ways parental authority is exercised and establish the contribution for the child's support and education. In order for these agreements to be effective they have to be agreed upon by the judge responsible with family matters (art. 373-2-7 par. 1 of the French Civil Code).

1.3.1.2. Unilateral exercise of parental authority

Except for the cases provided by art.

aceste convenții să producă efecte ele trebuie încuviințate de către judecătorul cu problemele familiale (art. 373-2-7 alin. 1 din Codul civil francez).

1.3.1.2. Exercițiul unilateral al autorității părintești

În afara situațiilor prevăzute de art. 372 alin. 2 din Codul civil francez, drepturile și obligațiile părintești sunt exercitate și îndeplinite de către un singur părinte în cazurile prevăzute de art. 373-1 din Codul civil francez, respectiv dacă celălalt părinte este decedat sau este privat de exercițiul autorității părintești. Privat de exercițiul autorității părintești este, potrivit art. 373 din Codul civil francez părintele care nu este în stare să-și manifeste voința din cauza incapacității ori a absenței sale sau din alte motive. În acest sens, în doctrina franceză s-a arătat că punerea sub tutelă a unuia dintre părinți pentru alienație mintală duce la înlocuirea exercițiului în comun al autorității părintești cu exercițiul unilateral al acesteia, întrucât tutela este rezervată majorului care nu mai este apt de a veghea el însuși asupra intereselor sale, ea presupune o stare care nu mai permite părintelui să-și asume funcția de protecție și de educare față de copil²⁵.

Dacă și părintele supraviețuitor decedează sau este privat de exercițiul autorității părintești în sensul art. 373 din Codul civil francez autoritatea părintească dispare și se instituie tutela (art. 390 din Codul civil francez).

1.3.2. Exercițarea autorității părintești de către părinții separați

1.3.2.1. Exercițiul comun al autorității părintești

În toate cazurile de separare a părinților aceștia continuă să exercite împreună drepturile și să îndeplinească tot astfel obligațiile părintești. Exercițiul comun al autorității părintești în caz de separare a părinților rezultă din prevederile art. 373-2 alin. 1 din Codul civil francez care stabilesc că separarea părinților este fără incidență asupra regulilor de exercitare a autorității părintești.

Părinții continuă să ia de comun acord

372 par. 2 of the French Civil Code, parental rights and duties are exercised and fulfilled by only one parent in the cases stipulated by art. 373-1 of the French Civil Code, respectively if the other parent is dead or deprived of the exercise of parental authority. The French parent who is not capable of expressing its will due to its incapacity or absence or from other reasons is deprived of the exercise of parental authority according to art. 373 of the French Civil Code. In this sense, the French doctrine has shown that putting one of the parents under guardianship for mental alienation results in the replacement of the joint exercise of parental authority with its unilateral exercise, because guardianship is reserved to the major who is no longer able to watch upon its interests, it supposes a state that no longer allows the parent to develop the protection and education function towards the child⁷².

If the surviving parent dies as well or is deprived of the exercise of parental authority according to art. 373 of the French Civil Code, parental authority disappears and guardianship is established (art. 390 of the French Civil Code).

1.3.2. Exercising parental authority by separated parents

1.3.2.1. Joint exercise of parental authority

In all the cases of parents' separation, they continue to jointly exercise all the rights and fulfil all their parental duties. The joint exercise of parental authority in case of parents' separation results from the provisions of art. 373-2 par. 1 of the French Civil Code which provide that parents' separation has no incidence upon the rules of exercising parental authority.

Parents continue to make decisions related to parental authority together: registering the child to school, guiding the child for choosing its religious confession, monitoring its health, spending spare time. In relation to good faith third parties each of the parents is supposed to act with the other parent's consent when making an usual act of

deciziile relative la autoritatea părintească: înscrierea copilului la școală, îndrumarea pentru alegerea confesiunii religioase, supravegherea sănătății, petrecerea timpului liber. Față de terții de bună credință fiecare dintre părinți este prezumat că acționează cu acordul celuilalt când face singur un act uzual al autorității părintești referitoare la persoana copilului (de exemplu o cerere de înscriere a copilului la școală)²⁶.

Pentru menținerea legăturilor copilului cu ambii părinți art. 373-2 alin. 2 prevede că fiecare dintre părinți trebuie să mențină relații personale cu copilul și să respecte legăturile acestuia cu celălalt părinte. De asemenea, alineatul 3 al aceluiași articol arată că în caz de schimbare a locuinței copilului de către unul dintre părinți de natură să modifice modalitățile de exercitare a autorității părintești, celălalt părinte trebuie informat în prealabil și în timp util. Orice dezacord al părinților în această privință se soluționează de către judecătorul cu problemele familiale care statuează în funcție de interesul copilului.

Părinții pot să hotărască modalitățile de exercitare a autorității părintești printr-o convenție care trebuie încuviințată de către judecătorul cu problemele familiale (art. 373-2-7 alin. 1 din Codul civil francez).

1.3.2.2. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte

Prin excepție de la principiul exercitării și îndeplinirii în comun a drepturilor și obligațiilor părintești de către părinți separați exercițiul autorității părintești poate fi conferit de judecător, în temeiul art. 373-2-1 din Codul civil francez, unuia dintre părinți dacă interesul copilului o impune. Celălalt părinte păstrează anumite prerogative ale autorității părintești precum dreptul de vizită și de găzduire (art. 373-2-1 alin. 2 din Codul civil francez), precum și dreptul (dar și obligația) de supraveghere (art. 373-2-1 alin. 4 din Codul civil francez).

1.4. Intervenția judecătorului cu problemele familiale

Prevederile art. 373-2-6 alin. 1 din

parental authority regarding the child (for instance an application of registering the child to school)⁷³.

In order to maintain the child's connections with both parents art. 373-2 par. 2 stipulates that each of the parents has to have personal relations with the child and respect its relations with the other parent. Also, paragraph 3 of the same article shows that in case of changing the child's place of living by one of the parents which may alter the exercising ways of parental authority, the other parent has to be previously informed and in due time. Any disagreement of the parents in this matter shall be settled by the judge responsible for family matters depending on the child's interest.

Parents may decide on the ways to exercise parental authority through an agreement that has to be approved by the judge responsible for family matters (art. 373-2-7 par. 1 of the French Civil Code).

1.3.2.2. Exercising parental authority by only one parent

As an exception from the principle of joint exercise and fulfilment of parental rights and duties by separated parents, the exercise of parental authority can be granted by the judge based on art. 373-2-1 of the French Civil Code to one of the parents if the child's interest requires it. The other parent keeps certain prerogatives of parental authority like visitation and accommodation rights (art. 373-2-1 par. 2 of the French Civil Code), as well as monitoring right (and duty) (art. 373-2-1 par. 4 of the French Civil Code).

1.4. Intervention of the judge responsible for family matters

The provisions of art. 373-2-6 par. 1 of the French Civil Code give the judge of the Court appointed with family matters a general competence to settle the matters regarding parental authority. He has to especially monitor the compliance with the child's interest.

The judge may take the measures that guarantee the continuity and effectiveness of

Codul civil francez dau judecătorului Tribunalului de mare instanță desemnat cu problemele familiale o competență generală de a soluționa chestiunile referitoare la autoritatea părintească. El trebuie să vegheze în special la respectarea interesului copilului.

Judecătorul poate lua măsurile care să permită garantarea continuității și efectivității menținerii legăturilor copilului cu fiecare dintre părinți (art. 373-2-6 alin. 2 din Codul civil francez), inclusiv să ordone înscrierea pe pașaportul părinților a interdicției de a scoate copilul de pe teritoriul francez fără autorizarea ambilor părinți (art. 373-2-6 alin. 3 din Codul civil francez).

Judecătorul cu afacerile de familie este competent să statueze cu privire la:

- conferirea exercițiului autorității părintești unuia dintre părinți când interesul minorului o impune (art. 373-2-1 alin. 1 din Codul civil francez);

- modalitățile de exercitare a autorității părintești și stabilirea contribuției părinților la întreținerea și educarea copilului, putând fi sesizat în acest scop de către oricare dintre părinți sau de către procuror, care, la rândul lui, poate fi sesizat de către un terț, rudă sau nu (art. 373-2-8 din Codul civil francez).

- încuviințarea convențiilor prin care părinții stabilesc modalitățile de exercitare a autorității părintești și fixează contribuția la întreținerea și educarea copilului (art. 373-2-7 alin. 1 din Codul civil francez). Judecătorul nu va putea refuza omologarea unei astfel de convenții decât în cazul în care constată că ea nu apără suficient interesul copilului sau că acordul părinților nu a fost dat în mod liber (art. 373-2-7 alin. 2 din Codul civil francez). Așadar, voința părinților are valoare obligatorie și numai cu titlu excepțional, în cele două cazuri menționate, încuviințarea convenției poate fi refuzată de către judecător²⁷. Dispozițiile conținute în convenția încuviințată pot fi modificate sau completate oricând de către judecător, la cererea părinților sau a unuia dintre ei ori a procurorului care poate fi sesizat de către un terț, rudă sau nu (art. 373-2-13 din Codul civil francez).

child's connections with each of the parents (art. 373-2-6 par. 2 of the French Civil Code), including ruling the registration on the parents' passport the interdiction to take the child out of the French territory with both parents' consent (art. 373-2-6 par. 3 of the French Civil Code).

The judge responsible for family matters may rule regarding the following:

- giving the exercise of parental authority to one of the parents when the minor's interest requires it (art. 373-2-1 par. 1 of the French Civil Code);

- the ways to exercise parental authority and establish parents' contribution to the child's support and education, being able to be notified by any of the parents or by the district attorney, who can be in its turn notified by a third party, relative or not (art. 373-2-8 of the French Civil Code).

- agreeing with the conventions through which parents establish the ways of exercising parental authority and establish the contribution to child's education and support (art. 373-2-7 par. 1 of the French Civil Code). The judge will not be able to refuse the homologation of such an agreement unless he finds that it does not protect the child's interest enough or that parents' agreement was not made freely (art. 373-2-7 par. 2 of the French Civil Code). Therefore, parents' will has compulsory value and only as an exception, in the two cases mentioned above, accepting the agreement can be refused by the judge⁷⁴. The provisions included in the agreement can be amended or completed at any time by the judge, at the request of the parents or of one of them or at the request of the district attorney who can be notified by a third party, relative or not (art. 373-2-13 of the French Civil Code).

- determining the child's place to live. The judge may establish the child's place to live either alternatively at the domicile of each of the parents, or at the domicile of one of them (art. 373-2-8 and art. 373-2-9 par. 1 of the French Civil Code). He may also decide, on temporary basis, on an alternative place to live for a determined period. When the determined period established by the judge is completed,

- determinarea locuinței copilului. Judecătorul poate fixa locuința copilului fie alternativ la domiciliul fiecăruia dintre părinți, fie la domiciliul unuia dintre ei (art. 373-2-8 și art. 373-2-9 alin. 1 din Codul civil francez). De asemenea, el poate hotărî, cu titlu provizoriu, o locuință alternativă pe o durată determinată. La împlinirea duratei determinate de judecător, considerată ca „perioadă de încercare”²⁸, judecătorul decide definitiv asupra locuinței copilului fie alternativ la domiciliul fiecăruia dintre părinți, fie la domiciliul unuia dintre ei (art. 373-2-9 alin. 2 din Codul civil francez).

- atribuirea și stabilirea modalităților de exercitare a dreptului de vizită. Atunci când fixează locuința copilului la domiciliul unuia dintre părinți, precum și atunci când conferă exercițiul autorității părintești unuia dintre părinți, judecătorul statuează asupra modalităților de exercitare a dreptului de vizită de către celălalt părinte, având posibilitatea de a hotărî, atunci când interesul copilului o cere, ca acest drept să fie exercitat într-un spațiu de întâlnire desemnat în acest scop (art. 373-2-9 alin. 3 și art. 373-2-1 alin. 3 din Codul civil francez).

- concilierea și medierea. În caz de dezacord judecătorul trebuie să încerce să îi concilieze pe părinți (art. 373-2-10 alin. 1 din Codul civil francez). Legea dă judecătorului posibilitatea de a le propune părinților medierea familială în vederea unei exercitări consensuale a autorității părintești și, după ce obține acordul lor, să desemneze un mediator familial (art. 373-2-10 alin. 2 din Codul civil francez).

- conferirea copilului unui terț.

Atunci când se pronunță asupra modului de exercitare a autorității părintești judecătorul trebuie să aibă în vedere, alături de interesul minorului, și elementele prevăzute de art. 373-2-11 din Codul civil francez, respectiv:

- practica pe care părinți au urmat-o anterior sau acordurile pe care le-ar fi putut încheia anterior;

- sentimentele exprimate de către copilul minor în condițiile prevăzute de art. 388-1 din Codul civil francez, respectiv cele exprimate de minorul capabil de discernământ

which is considered a “trial period”⁷⁵, the judge may definitively decide that the child’s place to live be alternatively at the domicile of each of the parents or at the domicile of one of them (art. 373-2-9 par. 2 of the French Civil Code).

- assigning and establishing the ways of exercising visitation rights. When establishing the child’s place to live at the domicile of one of the parents as well as when giving the exercise of parental authority to one of the parents, the judge decides on the ways to exercise visitation rights by the other parent having the possibility to decide, when the child’s interest requires it, that this right be exercised in a meeting space appointed for this (art. 373-2-9 par. 3 and art. 373-2-1 par. 3 of the French Civil Code).

- conciliation and mediation. In case of disagreement, the judge has to try to conciliate the parents (art. 373-2-10 par. 1 of the French Civil Code). The law gives the judge the possibility to propose the parents familial mediation for a consensual exercise of parental authority and after getting their approval, he may appoint a familial mediator (art. 373-2-10 par. 2 of the French Civil Code).

- entrusting the child to a third party.

When ruling on the way to exercise parental authority, the judge has to take into consideration, along with the minor’s interest, the elements provided by art. 373-2-11 of the French Civil Code, respectively:

- the practice that parents have previously followed or the agreements that they could have previously concluded;

- the feelings expressed by the minor child under the conditions provided by art. 388-1 of the French Civil Code, respectively those expressed by the minor capable of discernment during its hearing by the judge or by another person appointed by the judge;

- the ability of each of the parents to undertake the obligations and comply with the other parent’s rights;

- the results of the expertise made regarding the child taking into consideration its age;

- information gathered from possible

în timpul audierii sale de către judecător sau de către o altă persoană desemnată de judecător;

- aptitudinea fiecăruia dintre părinți de a-și asuma obligațiile și de a respecta drepturile celuilalt;

- rezultatele expertizelor efectuate cu privire la copil, ținând cont de vârsta acestuia;

- informațiile culese din eventualele anchete și contra-anchete sociale.

Înainte de luarea oricărei decizii prin care fixează modalitățile de exercitare a autorității părintești ori exercițiul dreptului de vizită sau decide încredințarea copilului unui terț judecătorul poate cere oricărei persoane calificate efectuarea unei anchete sociale care are ca scop culegerea de informații asupra situației familiale și a condițiilor în care trăiesc și sunt crescuți copiii (art. 373-2-12 alin. 1 din Codul civil francez). Dacă unul dintre părinți contestă concluziile anchetei sociale, la cererea sa, se poate decide o contra-anchetă (art. 373-2-12 alin. 2 din Codul civil francez).

Deciziile relative la exercițiul autorității părintești au caracter provizoriu putând fi modificate sau completate oricând de către judecător la cererea ambilor părinți ori a unuia dintre ei sau a procurorului care poate fi sesizat la rândul său de către un terț, rudă sau nu (art. 373-2-13 din Codul civil francez).

1.5. Încredințarea copilului unui terț

Cu titlu excepțional și dacă interesul copilului o cere judecătorul poate să încredințeze copilul unui terț, ales de preferință dintre rudele acestuia (art. 373-3 alin. 2 din Codul civil francez). Într-o atare situație, potrivit art. 373-4 alin. 1 din Codul civil francez, părinții continuă să exercite autoritatea părintească iar persoana căreia i s-a încredințat copilul îndeplinește toate actele uzuale relative la supravegherea și educarea sa.

Copilul poate fi încredințat unui terț mai ales atunci când unul dintre părinți este privat de exercițiul autorității părintești (art. 373-3 alin. 2 din Codul civil francez), precum și în situația în care judecătorul cu problemele familiale care statuează asupra modalităților de

investigations and social counter-investigations.

Before making any decision for establishing the ways to exercise parental authority or the exercise of visitation rights or deciding to entrust the child to a third party, the judge may ask an qualified person to develop a social investigation with the purpose to gather information on the family situation and the conditions children live and are brought up (art. 373-2-12 par. 1 of the French Civil Code). If one of the parents disagrees with the conclusions of the social investigation, at its request, a social counter-investigation may be decided upon (art. 373-2-12 par. 2 of the French Civil Code).

Decisions related to the exercise of parental authority are temporary and can be amended at any time by the judge at the request of both parents or of one of them or at the request of the district attorney who can be notified by a third party, relative or not (art. 373-2-13 of the French Civil Code).

1.5. Entrusting the child to a third party

As an exception and if the child's interest requires it, the judge may entrust the child to a third party preferably from its relatives (art. 373-3 par. 2 of the French Civil Code). In such a case, according to art. 373-4 par. 1 of the French Civil Code, parents continue to exercise parental authority and the person who has been entrusted the child fulfils all the usual acts related to its monitoring and education.

The child can be entrusted to a third party especially when one of the parents is deprived of the exercise of parental authority (art. 373-3 par. 2 of the French Civil Code), as well as if the judge responsible for family matters that rules on the ways to exercise parental authority after the parents' separation, decide that, in case the one exercising authority dies, the child should not be entrusted to the surviving parent but to a person appointed by it (art. 373-3 par. 2 of the French Civil Code).

exercitare a autorității părintești după separarea părinților decide, ca, în caz de deces a celuiia dintre ei care exercită autoritatea, copilul să nu fie încredințat părintelui supraviețuitor ci unei persoane desemnate de el (art. 373-3 alin. 2 din Codul civil francez). Și în aceste situații au aplicabilitate prevederile art. 373-4 alin. 1 din Codul civil francez numai că autoritatea părintească nu se mai exercită de către tată și mamă așa cum arată dispozițiile acestui articol ci de acela dintre ei care nu este privat de exercițiul autorității părintești sau, după caz, de către părintele supraviețuitor.

1.6. Măsurile de asistență educativă

Măsurile de asistență educativă au ca obiect protejarea copilului și ajutarea părinților pentru a exercita în mod corect autoritatea părintească în situațiile în care aceasta nu mai este exercitată de către părinți conform interesului copilului.

Măsurile de asistență educativă pot fi ordonate de către judecătorul pentru copii (art. 375-1 alin. 1 din Codul civil francez) care se pronunță ținând seama de interesul copilului (art. 375-1 alin. 2 din Codul civil francez) în cazurile prevăzute de art. 375 alin. 1 din Codul civil francez, respectiv dacă:

- sănătatea, securitatea și moralitatea copilului neemancipat sunt în pericol;
- condițiile educării și dezvoltării fizice, afective, intelectuale și sociale sunt grav compromise.

Asistența educativă nu este destinată să îi înlăture pe părinți ci numai să îi asiste²⁹. În acest sens, legiuitorul stabilește în art. 375-2 alin. 1 din Codul civil francez că de fiecare dată când este posibil, minorul trebuie menținut în mediul său actual, adică în mediul familial natural al copilului³⁰. În acest caz dispozițiile aceleiași articol arată că judecătorul desemnează fie o persoană calificată, fie un serviciu specializat (serviciu de observare, educare sau de reeducare în mediu deschis) care va avea misiunea de a ajuta și de a consilia familia pentru a depăși greutățile materiale sau morale pe care le întâmpină. De asemenea,

The provisions of art. 373-4 par. 1 of the French Civil Code apply in these cases, but parental authority is no longer exercised by the father and the mother according to the provisions of this article but by the one who is not deprived of the exercise of parental authority or, as the case may be, by the surviving parent.

1.6. Educative assistance measures

Educative assistance measures have the subject of protecting the child and helping the parents to correctly exercise parental authority in the cases in which it is no longer exercised by parents in accordance with the child's interest.

Educative assistance measures can be ordered by the judge for children (art. 375-1 par. 1 of the French Civil Code) who rules taking into consideration the child's interest (art. 375-1 par. 2 of the French Civil Code) in the cases provided by art. 375 par. 1 of the French Civil Code, respectively if:

- the health, security and morality of the non-emancipated child are in danger;
- the conditions of education and physical, emotional, intellectual and social development are seriously compromised.

Educative assistance is not meant to alienate parents but only to assist them⁷⁶. In this sense, the lawmaker establishes in art. 375-2 par. 1 of the French Civil Code that every time it is possible, the minor has to be kept in his current environment, meaning in the child's natural familial environment⁷⁷. In this case, the provisions of the same article stipulate that the judge appoints either a qualified person or a specialized service (observation, education or re-education service in an open environment) with the mission of helping and advising the family in order to overcome the material or moral difficulties they are facing. Also, the person or the service has to monitor the child's development and periodically report on this to the judge (art. 375-2 par. 1 final thesis of the French Civil Code).

persoana sau serviciul are sarcina de a supraveghea dezvoltarea copilului și de a face periodic raport cu privire la aceasta judecătorului (art. 375-2 alin. 1 teza finală din Codul civil francez).

Judecătorul poate să subordoneze menținerea copilului în mediul său familial natural unor obligații particulare precum cea de a frecventa în mod regulat o instituție sanitară sau de educație, obișnuită sau specializată, sau de a exercita o activitate profesională (art. 375-2 alin. 3 din Codul civil francez).

În cazurile mai grave în care judecătorul apreciază că menținerea minorului în mediul său familial nu este posibilă, acesta poate decide plasamentul său la celălalt părinte, la un alt membru al familiei sau la un terț de încredere, la un serviciu departamental de ajutor social pentru copii, la un serviciu sau instituție abilitată pentru primirea minorilor pe timp de zi, la un serviciu sau la o instituție sanitară sau de educație, obișnuită sau specializată (art. 375-3 din Codul civil francez).

Măsurile de asistență educativă nu au ca efect retragerea autorității părintești. Părinții copilului care beneficiază de o măsură de asistență educativă continuă să exercite toate atribuțiile autorității părintești care nu sunt incompatibile cu această măsură (art. 375-7 alin. 1 din Codul civil francez). Pe durata măsurii ei nu pot să emancipeze copilul fără autorizarea judecătorului de copii (art. 375-7 alin. 1 teza finală din Codul civil francez). În mod excepțional, judecătorul de copii poate, în toate cazurile în care interesul copilului o justifică, să autorizeze persoana, serviciul sau instituția căreia i-a fost conferit copilul să îndeplinească acte relevante ale autorității părintești în caz de refuz abuziv sau nejustificat sau în caz de neglijență a titularilor autorității părintești (art. 375-7 alin. 2 din Codul civil francez).

În situația în care încredințarea copilului unei persoane sau instituții este necesară părinții conservă un drept de corespondență, precum și un drept de vizită și de găzduire (art. 375-7 alin. 4 din Codul civil francez). Dacă situația copilului o permite

The judge may subordinate child's maintenance in its natural familial environment to particular obligations like the one of regularly going through a sanitary institution, or to regular or specialized education, or to exercise a professional activity (art. 375-2 par. 3 of the French Civil Code).

In the more serious cases in which the judge appreciates that maintaining the minor in its familial environment is not possible, then it may decide to place the child with the other parent, with another member of the family or at a trustworthy third party, at a social service department for children, at a certified service or institution for minor's accommodation during daytime, at a regular or specialized sanitary or education service or institution (art. 375-3 of the French Civil Code).

Educative assistance measures do not result in parental authority withdrawal. The parents of the child that benefit from an educative assistance measure continue to exercise all the attributes of parental authority that are not incompatible with this measure (art. 375-7 par. 1 of the French Civil Code). During the measure they cannot emancipate the child without the children judge's consent (art. 375-7 par. 1 final thesis of the French Civil Code). As an exception, the children judge can, in all the cases in which the child's interest justifies it, to authorize the person, service or institution that received the child to fulfil relevant acts of prenatal authority in case of abusive or unjustified refusal or in case of negligence of parental authority holders (art. 375-7 par. 2 of the French Civil Code).

If the child's entrusting to a person or institution is necessary, parents keep a correspondence right, as well as a visitation and accommodation right (art. 375-7 par. 4 of the French Civil Code). If the child's status allows it, the judge shall establish the nature and frequency of visitation and accommodation rights and may decide that the holders of parental authority determine together with the person, service or institution that the child has been entrusted to the conditions for exercising these rights (art. 375-

judecătorul fixează natura și frecvența drepturilor de vizită și de găzduire și poate decide ca titularii autorității părintești să determine împreună cu persoana, serviciul sau instituția căreia i-a fost încredințat copilul condițiile de exercitare a acestor drepturi (art. 375-7 alin. 5 din Codul civil francez). Dacă interesul copilului o cere judecătorul are posibilitatea să suspende provizoriu exercițiul drepturilor de corespondență, de vizită și de găzduire (art. 375-7 alin. 4 din Codul civil francez).

Părinții copilului care a făcut obiectul unei măsuri de asistență educativă sunt ținuti să-și asume cheltuielile de întreținere și educare a copilului (art. 375-8 din Codul civil francez).

Măsurile de asistență educativă pot fi decise în același timp pentru mai mulți copii aflați sub aceeași autoritate părintească (art. 375 alin. 2 din Codul civil francez).

Măsurile de asistență educativă au caracter temporar. Judecătorul de copii fixează durata măsurii care nu poate depăși 2 ani dacă este vorba de o măsură educativă exercitată de un serviciu sau o instituție. Măsura poate fi reînnoită prin decizie motivată (art. 375 alin. 3). De asemenea, ea poate fi modificată sau desființată de către judecător fie din oficiu, fie la cererea părinților împreună, la cererea unuia dintre ei, a persoanei sau serviciului căruia copilul i-a fost încredințat, a tutorelui, a minorului însuși sau a procurorului (art. 375-6 din Codul civil francez).

1.7. Delegarea autorității părintești

Dispozițiile Codului civil francez reglementează două cazuri de delegare a autorității părintești: delegarea voluntară și delegarea forțată.

a) Delegarea voluntară poate fi pronunțată de către judecătorul cu problemele familiale la cererea părinților. Atunci când împrejurările o cer, părinții sesizează judecătorul, fie împreună, fie separat, în vederea delegării exercițiului autorității părintești unui terț, membru al familiei, persoană de încredere apropiată, unei instituții

7 par. 5 of the French Civil Code). If the child's interest requires the judge may temporarily suspend the exercise of correspondence, visitation and accommodation rights (art. 375-7 par. 4 of the French Civil Code).

The parents of the child who has been the subject of an educative assistance measure have to bear the child's support and education costs (art. 375-8 of the French Civil Code).

Educative assistance measures can be decided at the same time for several children being under the same parental authority (art. 375 par. 2 din of the French Civil Code).

Educative assistance measures are temporary. The children judge establishes the duration of the measure which cannot exceed 2 years if it is an educative measure exercised by a service or by an institution. The measure can be renewed by motivated decision (art. 375 par. 3). It can be also amended or cancelled by the judge either ex officio, or at the request of the parents together, at the request made by one of them, by the person or the service to which the child has been entrusted, at the request of the guardianship, of the minor or of the district attorney (art. 375-6 of the French Civil Code).

1.7. Commissioning parental authority

The provisions of the French Civil Code regulate two cases of parental authority commissioning: volunteer commissioning and forced commissioning.

a) Volunteer commissioning can be sentenced by the judge responsible for family matters at parents' request. When circumstances require it, parents inform the judge either together or separately in order to commission the exercise of parental authority to a third party, family member, closed trustworthy person, to an institution authorized to accommodate children or to a social assistance department for children (art. 377 par. 1 of the French Civil Code).

b) forced commissioning can be

autorizate pentru primirea copiilor sau unui serviciu departamental de ajutor social al copilului (art. 377 alin. 1 din Codul civil francez).

b) Delegarea forțată poate fi pronunțată de către judecătorul cu problemele familiale sesizat de către persoana, stabilimentul, sau serviciul departamental de ajutor social al copilului care l-a primit, în caz de dezinteres manifestat de părinți sau dacă aceștia sunt în imposibilitate de a exercita în totalitate sau în parte autoritatea părintească (art. 377 alin. 2 din Codul civil francez).

Judecătorul cu problemele familiale va pronunța o hotărâre de delegare totală sau parțială a autorității părintești.

Delegarea este totală atunci când terțul delegat este investit cu toate prerogativele autorității părintești cu excepția dreptului de a consimți la adopția copilului care, potrivit art. 377-3 din Codul civil francez nu poate fi niciodată delegat.

În cazul delegării parțiale judecătorul va determina întinderea acesteia³¹.

Judecătorul poate hotărî o împărțire, în tot sau în parte, a exercițiului autorității părintești între părinți sau unul dintre ei și terțul delegat. Această împărțire necesită acordul părintelui sau părinților în măsura în care aceștia exercită autoritatea părintească (art. 377-1 alin. 2 din Codul civil francez). Actele uzuale ale autorității părintești privitoare la persoana copilului vor putea fi îndeplinite de către părinți sau de către terțul delegat, fiind aplicabilă prezumția reglementată de art. 372-2 din Codul civil francez în temeiul căreia fiecare dintre titularii autorității părintești este prezumat că acționează cu acordul celuilalt față de terții de bună credință.

Delegarea autorității părintești are caracter temporar. Ea poate înceta printr-o nouă hotărâre sau poate fi transferată dacă împrejurări noi justifică o asemenea soluție (art. 377-2 alin. 1 din Codul civil francez). Dacă autoritatea părintească este restituită părinților judecătorul cu problemele familiale poate stabili în sarcina acestora, dacă posibilitățile lor materiale o permit, să restituie în totalitate sau

sentenced by the judge responsible with family matters notified by the person, establishment or social assistance service accommodating it, in case of disinterest showed by parents or if they are unable to completely or partly exercise parental authority (art. 377 par. 2 of the French Civil Code).

The judge responsible with family matters shall sentence a total or partial commissioning resolution of parental authority.

Commissioning is total when the appointed third party is invested with all the prerogatives of parental authority except for the right to consent to the child's adoption who, according to art. 377-3 of the French Civil Code can never be commissioned.

In case of partial commissioning the judge will determine its extent⁷⁸.

The judge can decide to totally or partially divide the exercise of parental authority between the parents or one of them and the commissioned third party. This division requires the agreement of the parent or parents to the extent in which they exercise parental authority (art. 377-1 par. 2 of the French Civil Code). The usual acts of parental authority regarding the child will be able to be fulfilled by parents or by the commissioned third party, by applying the presumption regulated by art. 372-2 of the French Civil Code based on which each of the parental authority holders is supposed to act with the consent of the other towards good faith third parties.

Parental authority commissioning is temporary. It can terminate through a new resolution or can be transferred if new circumstances justify such a solution (art. 377-2 par. 1 of the French Civil Code). If parental authority is restored to the parents, the judge responsible with family matters can decide that they pay back, completely or partially, the support costs of the child if their material possibilities allow it to (art. 377-2 par. 2 of the French Civil Code).

în parte cheltuielile de întreținere a copilului (art. 377-2 alin. 2 din Codul civil francez).

1.8. Retragera autorității părintești

Dispozițiile Codului civil francez reglementează sancțiunea retragerii autorității părintești făcând distincție între retragerea autorității părintești care rezultă dintr-o condamnare penală și retragerea autorității părintești de către instanța civilă.

a. Retragera autorității părintești pronunțată de către instanța penală. Potrivit art. 378 alin. 1 din Codul civil francez instanța penală are posibilitatea de a retrage autoritatea părintească în două cazuri:

- când părinții au fost condamnați ca autori, coautori sau complici pentru o crimă sau un delict comis asupra persoanei copilului;
- când părinții sunt condamnați ca și coautori sau complici pentru o crimă sau un delict comis de către copilul lor.

În aceste ipoteze retragerea autorității părintești va fi decisă de către instanța penală care i-a condamnat pe părinți. Dacă aceasta nu a uzat de facultatea de a le retrage autoritatea părintească, instanța civilă are posibilitatea, în temeiul art. 378 din Codul civil francez să pronunțe această măsură³².

b. Retragera autorității părintești pronunțată de către instanța civilă. Independent de orice condamnare penală, art. 378-1 alin. 1 din Codul civil francez prevede că poate fi retrasă total autoritatea părintească dacă părinții, fie prin rele tratamente, fie prin consum frecvent și excesiv de băuturi alcoolice sau folosire de stupefiante, fie printr-o proastă reputație sau un comportament delictuos, fie prin neglijare sau lipsă de îndrumare care pun în pericol, în mod evident, securitatea, sănătatea sau moralitatea copilului. În temeiul art. 378-1 alin. 2 din Codul civil francez retragerea totală a autorității părintești poate fi pronunțată și față de părinții al căror copil a făcut obiectul unei măsuri de asistență educativă și care mai mult de doi ani sau abținut, în mod voluntar, să exercite drepturile și să îndeplinească îndatoririle părintești care nu ar fi fost

1.8. Parental authority withdrawal

The provisions of the French Civil Code regulate the penalty of parental authority withdrawal making a distinction between parental authority withdrawal which results from a criminal conviction and parental authority withdrawal sentenced by the civil court.

a. Parental authority withdrawal sentenced by the penal court. According to art. 378 par. 1 of the French Civil Code, the penal court may withdraw parental authority in two cases:

- when parents have been convicted as authors, co-authors or accomplices for a crime or an offence committed upon the child;
- when parents are convicted as co-authors or accomplices for a crime or an offence committed by their child.

In these circumstances, parental authority withdrawal will be decided by the penal court that has convicted the parents. If it has not used the faculty of withdrawing their parental authority, the civil court may, according to art. 378 of the French Civil Code, sentence this measure⁷⁹.

b. Parental authority withdrawal sentenced by the civil court. Independent of any penal conviction, art. 378-1 par. 1 of the French Civil Code stipulates that parental authority can be withdrawn completely if parents, due to bad treatments, or to frequent and excessive use of alcoholic drinks or use of drugs, or due to their bad reputation or criminal behaviour, or due to neglecting or lack of guidance that obviously jeopardise the security, health or morality of the child. According to art. 378-1 par. 2 of the French Civil Code, total withdrawal of parental authority can be sentenced for the parents whose child has been the subject of any educative assistance measure and that have voluntarily refrained for more than two years from exercising the parental rights and fulfilling their parental duties that would have not been incompatible with the enforcement of the educative assistance measure (for instance a visitation right)⁸⁰.

incompatibile cu aplicarea măsurii de asistență educativă (de exemplu un drept de vizită)³³.

În reglementarea Codului civil francez acțiunea în retragerea autorității părintești poate fi pornită de către procuror, de către un membru al familiei sau de către tutorele copilului (art. 378-1 alin. 3 din Codul civil francez).

Retragerea autorității părintești este, în principiu, totală (art. 379 alin. 1 din Codul civil francez). Instanța³⁴ are posibilitatea de a pronunța doar o retragere parțială a autorității părintești limitată la atributele pe care le specifică (art. 379-1 din Codul civil francez); în general, instanța reține dreptul de a stabili locuința copilului pentru a asigura securitatea acestuia³⁵.

Retragerea autorității părintești privește, așa cum arată art. 379. alin. 1 din Codul civil francez, toți copii minori deja născuți la momentul pronunțării ei de către instanță, însă aceasta are facultatea de a preciza că măsura nu privește decât anumiți copii³⁶.

Retragerea autorității părintești poartă, deplin drept, asupra tuturor atributelor-atât cele patrimoniale cât și cele personale-ale autorității părintești (art. 379 alin. 1 din Codul civil francez) și în special: dreptul de a coabita cu copilul, dreptul de a supraveghea educarea copilului, dreptul de a consimți la adopția, la emanciparea sau la căsătoria copilului, dreptul de a administra patrimoniul copilului și de a beneficia de folosința legală. Retragerea totală a autorității părintești are consecințe și asupra responsabilității civile a părinților pentru fapta copilului lor minor, în sensul că aceasta nu va mai fi angajată în temeiul art. 1384 alin. 4 din Codul civil francez³⁷. Părinții nu vor fi însă scutiți de obligația de a întreține copilul³⁸. În schimb, copilul este dispensat de obligația alimentară care incumbă descendenților față de părinți (art. 379 alin. 2 din Codul civil francez).

Dacă retragerea totală a drepturilor părintești s-a pronunțat față de un singur părinte iar celălalt părinte pierde, la rândul său exercițiul autorității părintești sau este decedat, instanța, pronunțând sancțiunea, va desemna o terță persoană căreia copilul îi va fi încredințat provizoriu, ori va decide încredințarea copilului

In the regulation of the French Civil Code, the action for withdrawing the parental authority can be initiated by the district attorney, by a family member or by the child's guardian (art. 378-1 par. 3 of the French Civil Code).

Parental authority withdrawal is, basically, full (art. 379 par. 1 of the French Civil Code). The court⁸¹ may sentence only a partial withdrawal of parental authority limited to the attributes it specifies (art. 379-1 of the French Civil Code); in general, the court retains the right to establish the child's place of living in order to provide its safety⁸².

Parental authority withdrawal concerns, according to art. 379. par. 1 of the French Civil Code, all the minor children already born when it is sentenced by the court, but it has the faculty of indicating that the measure concerns only certain children⁸³.

Parental authority withdrawal applies by right to all the attributes – both patrimonial and personal – of parental authority (art. 379 par. 1 of the French Civil Code) and especially: the right to cohabitate with the child, the right to monitor the child's education, the right to consent to the adoption, emancipation or marriage of the child and benefit from legal use. Full withdrawal of parental authority has also consequences over the civil liability of the parents for the actions of their minor child, meaning that it will not be borne according to art. 1384 par. 4 of the French Civil Code⁸⁴. Nonetheless, parents will not be exempted of the obligation to support the child⁸⁵. In exchange, the child is deprived of alimony obligation that is incumbent on the ancestors towards the parents (art. 379 par. 2 of the French Civil Code).

If full withdrawal of parental rights has been sentenced for one parent and the other parent loses in its turn the exercise of parental authority or is dead, the court, by sentencing the penalty, will appoint a third party to whom the child will be entrusted temporarily or will decide to entrust the child to the social assistance department for children (art. 380 par. 2 din of the French Civil Code).

serviciului departamental de ajutor social pentru copii (art. 380 alin. 2 din Codul civil francez).

Retragerea autorității părintești are caracter provizoriu. Părinții sunt îndreptățiți să ceară restituirea totală sau parțială a drepturilor de care au fost privați dacă pot justifica noi circumstanțe (art. 381 alin. 1 din Codul civil francez). Restituirea drepturilor respective nu va putea fi cerută decât după trecerea unui an de la data la care hotărârea prin care s-a pronunțat retragerea totală sau parțială a autorității părintești a devenit irevocabilă. Cererea este inadmisibilă și retragerea este definitivă atunci când copilul a fost încredințat în vederea adopției (art. 381 alin. 2 din Codul civil francez). Dacă părinții obțin restituirea drepturilor autorității părintești, instanța poate decide, la cererea procurorului, în vederea protecției copilului, măsuri de asistență educativă (art. 381 alin. 3 din Codul civil francez) părinții fiind astfel supravegheați.

1.9. Răspunderea părinților pentru prejudiciul cauzat de copiii lor minori

Potrivit art. 1384 alin. 4 din Codul civil francez tatăl și mama, cât timp exercită autoritatea părintească, sunt solidari responsabili de prejudiciul cauzat de copiii lor minori care locuiesc cu ei. Aceste prevederi au fost interpretate restrictiv de către practica judiciară franceză, din soluțiile pronunțate desprinzându-se ideea că formularea foarte clară a art. 1384 alin. 4 din Codul civil francez care se referă la „tatăl și mama” copilului „cât timp ei exercită autoritatea părintească” exclude o interpretare extinctivă a acestui text care se aplică numai acestora, nu și altor persoane precum tutorele, bunicii, frații și surorile, unchii, mătușile³⁹ etc. Tot în practica judiciară condiția coabitării copilului cu părinții săi a fost apreciată în sens larg arătându-se că prezența copilului într-un stabiliment școlar, chiar și în regim de internat, nu suprimă coabitarea copilului cu părinții săi în sensul art. 1384 alin. 4 din Codul civil francez⁴⁰. De asemenea s-a decis că nu încetează coabitarea copilului cu

Parental authority withdrawal is temporary. Parents are allowed to ask full or partial restoration of the rights they have been deprived of if they can justify new circumstances (art. 381 par. 1 of the French Civil Code). The restoration of those rights can be required only a year after the date the decision sentencing full or partial withdrawal of parental authority became final. The application cannot be admitted and withdrawal is final when the child has been entrusted for adoption (art. 381 par. 2 of the French Civil Code). If the parents get parental authority rights restoration, the court may decide, at the district attorney’s request, for child’s protection, educative assistance measures (art. 381 par. 3 of the French Civil Code) parents being in this way monitored.

1.9. Parents’ liability for the prejudice caused by their minor children

According to art. 1384 par. 4 of the French Civil Code, the father and the mother, as long as they exercise parental authority, are jointly liable for the prejudice of their minor children that live together with them. These provisions have been restrictively interpreted by the French juridical practice, the sentenced solutions resulting in the idea that the clear formulation of art. 1384 par. 4 of the French Civil Code which refers to “the father and the mother” of the child “as long as they exercise parental authority” excludes an extinctive interpretation of this text which applies only to them, and not to other persons like the guardian, grandparents, brothers and sisters, uncles, aunts⁸⁶ etc. In the juridical practice as well the condition of cohabitation of the child with its parents has been broadly appreciated showing that the presence of the child in a school establishment, even in a boarding school, does not suppress the child’s cohabitation with its parents according to art. 1384 par. 4 of the French Civil Code⁸⁷. It has also been decided that child’s cohabitation with its parents does not terminate if it has been temporarily entrusted to a medical-pedagogic

părinții săi în cazul în care acesta a fost încredințat temporar într-un centru medico-pedagogic sau de vacanță⁴¹.

În dreptul francez, responsabilitatea tatălui și mamei se baza, la origine, pe o prezumție de culpă, presupunându-se că dacă prin fapta sa minorul cauzează o pagubă aceasta este consecința faptului că el a fost rău educat și rău supravegheat de către părinții săi⁴². Prezumția era simplă: părinții puteau să înlăture răspunderea lor demonstrând că nu au comis nici greșeli în educarea, nici greșeli în supravegherea copilului⁴³. Ulterior, practica judiciară franceză a modificat natura răspunderii tatălui și mamei, prezumția simplă de culpă fiind înlocuită de o responsabilitate de plin drept în care numai forța majoră sau greșeala victimei poate exonera părinții⁴⁴.

Responsabilitatea de plin drept a tatălui și mamei pentru pagubele cauzate de copilul lor minor ce locuiește cu ei nu este subordonată existenței unei culpe a copilului⁴⁵, fiind suficient pentru angajarea răspunderii instituită prin prevederile art. 1384 alin. 4 Codul civil francez ca minorul să fi comis un act care să fie cauza directă a pagubei invocate de către victimă⁴⁶.

Prevederile art. 1384 alin. din Codul civil francez încetează să mai fie aplicabile atunci când copilul împlinește vârsta de 18 ani. Copilului major îi este asimilat și copilul emancipat, art. 413-7 alin. 2 din Codul civil francez stabilind că tatăl și mama nu sunt responsabili de plin drept în simpla lor calitate de tată și mamă pentru paguba pe care copilul ar putea să o cauzeze altuia după emanciparea sa.

Victima poate cere repararea prejudiciului fie de la copil (art. 1382, 1383- pentru fapta proprie), fie de la părinți (art. 1394 alin. 4- pentru fapta altei persoane). Părinții sunt solidari responsabili dacă față de ambii sunt îndeplinite condițiile răspunderii.

Articolul 1384 alin. 7 din Codul civil francez acordă tatălui și mamei facultatea de a se exonera de răspundere dacă probează că nu au putut împiedica faptul prejudiciabil care a făcut să se nască răspunderea lor. Însă, așa cum

or holiday centre⁸⁸.

In the French penal law, the liability of the father and of the mother was originally based on a guilty assumption, supposing that through its action the minor causes a damage and this is the consequence of the fact that it has been brought up in a wrong way and poorly monitored by its parents⁸⁹. The presumption was simple: parents could remove their liability by proving that they had not made any mistakes in watching the child⁹⁰. Later on, the French juridical practice has altered the nature of father and mother's liability, the simple guilt presumption being replaced by a rightful liability according to which only force majeure or the victim's mistake can exonerate the parents⁹¹.

The rightful liability of the father and mother for the damages caused by their minor child that lives with them is subordinated to the existence of a child's guilt⁹², being enough for employing the liability established by the provisions of art. 1384 par. 4 of the French Civil Code that the minor has committed an act that is the direct cause of the damaged called by the victim⁹³.

The provisions of art. 1384 par. of the French Civil Code stop being effective when the child turn 18. The major child assimilates the emancipated child as well, art. 413-7 par. 2 of the French Civil Code establishing that the father and the mother are not rightfully liable due to their fatherhood or motherhood for the damage that the child may have caused to another person after its emancipation.

The victim may ask the compensation for the damage either from the child (art. 1382, 1383- for its own actions), or from the parents (art. 1394 par. 4- for another person's actions). Parents are jointly liable if the conditions of liability are met towards both of them.

Article 1384 par. 7 of the French Civil Code gives the father and the mother the faculty of exonerating themselves of the liability if they prove that they were unable to prevent the prejudicial action that brought their liability. But, as we have already mentioned, the French juridical practice has decided that

am arătat deja, practica judiciară franceză a decis că numai forța majoră sau greșeala victimei pot exonera tatăl și mama de răspunderea lor de plin drept rezultând din prejudiciul cauzat de copilul lor minor care locuiește cu ei⁴⁷.

Bibliografie

A. Gouttenoire, L. Brunet, *Droits de l'enfant*, Recueil Dalloz, nr. 31/2007
Y. Buffelan-Lanore, *Droit civil, Deuxième année*, 10e édition, Sirey, Dalloz, Paris, 2006
L. Stasi, *Droit civil. Personnes. Incapacités. Famille*, Paradigme, 2006
C. Renault-Brahinsky, *Droit de la famille*, 6e édition, Gualino éditeur, Paris, 2006
V. Toulet, *Droit civil. Les obligations*, Paradigme, 2006
P. Courbe, *Droit de la famille*, 4e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2005,
F. Terré, D. Fenouillet, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, Éditions Dalloz, Paris, 2005
F. Terré, Ph. Simler, Z. Lequette, *Droit civil, Les obligations*, 10e édition, Dalloz, Paris, 2005
J. Julien, M. Leroy, Ph. Stoffel-Munek, *Droit de la responsabilité et des contrats*, 6e édition, Dalloz, Paris, 2005
J. Carbonnier, *Droit civil. Introduction. Les personnes. La famille, l'enfant, le couple*, Presses Universitaires de France, Paris, 1955, 1956, Quadrige, 2004
F. Eudier, *Droit de la famille*, Armand Colin, Paris, 2003
J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. 2 Le fait juridique*, 10e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2003
J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. 2 Le fait juridique*, 10e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2003
A. Pousseille, *Le sort de la condition de cohabitation dans la responsabilité civile des père et mère du fait dommageable de leur enfant mineur*, RTD civ. n° 4/2003
Al. Veill, Fr. Terré, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, 5ème édition, Dalloz, Paris, 1993

only force majeure or the victim's mistake can exonerate the father and the mother of their rightful liability resulting from the prejudice caused by their minor child who lives with them⁹⁴.

Bibliography

A. Gouttenoire, L. Brunet, *Droits de l'enfant*, Recueil Dalloz, nr. 31/2007
Y. Buffelan-Lanore, *Droit civil, Deuxième année*, 10e édition, Sirey, Dalloz, Paris, 2006
L. Stasi, *Droit civil. Personnes. Incapacités. Famille*, Paradigme, 2006
C. Renault-Brahinsky, *Droit de la famille*, 6e édition, Gualino éditeur, Paris, 2006
V. Toulet, *Droit civil. Les obligations*, Paradigme, 2006
P. Courbe, *Droit de la famille*, 4e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2005,
F. Terré, D. Fenouillet, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, Éditions Dalloz, Paris, 2005
F. Terré, Ph. Simler, Z. Lequette, *Droit civil, Les obligations*, 10e édition, Dalloz, Paris, 2005
J. Julien, M. Leroy, Ph. Stoffel-Munek, *Droit de la responsabilité et des contrats*, 6e édition, Dalloz, Paris, 2005
J. Carbonnier, *Droit civil. Introduction. Les personnes. La famille, l'enfant, le couple*, Presses Universitaires de France, Paris, 1955, 1956, Quadrige, 2004
F. Eudier, *Droit de la famille*, Armand Colin, Paris, 2003
J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. 2 Le fait juridique*, 10e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2003
J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. 2 Le fait juridique*, 10e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2003
A. Pousseille, *Le sort de la condition de cohabitation dans la responsabilité civile des père et mère du fait dommageable de leur enfant mineur*, RTD civ. n° 4/2003
Al. Veill, Fr. Terré, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, 5ème édition, Dalloz, Paris, 1993

¹ F. Terré, D. Fenouillet, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, Éditions Dalloz, Paris, 2005, p. 972.

² F. Eudier, *Droit de la famille*, Armand Colin, Paris, 2003, p.350.

³ L. Stasi, *Droit civil. Personnes. Incapacités. Famille*, Paradigme, 2006, p. 255.

⁴ P. Courbe, *Droit de la famille*, 4e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2005, p. 460.

⁵ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 973; F. Eudier, *op. cit.*, p. 352.

⁶ Al. Veill, Fr. Terré, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, 5ème édition, Dalloz, Paris, 1993, p. 751.

⁷ F. Eudier, *op. cit.*, p. 352.

⁸ P. Courbe, *op. cit.*, p. 482; F. Eudier, *op. cit.*, p. 367.

⁹ P. Courbe, *op. cit.*, p. 27.

¹⁰ Este vorba atât despre ascendenții din partea tatălui cât și despre ascendenții din partea mamei în gradul cel mai apropiat de pe fiecare linie (de exemplu bunicii paterni și materni). Dacă nu există nici ascendenți sau aceștia sunt în imposibilitate de a-și manifesta voința consimțământul la căsătorie se dă de către consiliul de familie (art. 159 din Codul civil francez).

¹¹ J. Carbonnier, *Droit civil. Introduction. Les personnes. La famille, l'enfant, le couple*, Presses Universitaires de France, Paris, 1955, 1956, Quadrige, 2004, p.1178; F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 323; C. Renault-Brahinsky, *Droit de la famille*, 6e édition, Gualino éditeur, Paris, 2006, p 86;

¹² Adopția deplină dă copilului adoptat, în mod irevocabil, calitatea de copil legitim iar legăturile lui cu familia sa biologică sunt definitiv rupte.

¹³ Spre deosebire de adopția deplină, adopția simplă nu presupune ruperea legăturilor cu familia sa de sânge și este revocabilă.

¹⁴ J. Carbonnier, *op. cit.*, p.1114; F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 829.

¹⁵ Civ. 1re, 5 juill., 1973, D. 1974., 289, note P. Raynaud, apud P. Courbe, *op. cit.*, p. 409.

¹⁶ Civ. 1re, 24 févr. 1998, Bull. Civ. I. n° 72; Dr. fam. 1998 comm. n° 134, note P. Murat, apud F. Eudier, *op. cit.*, p. 317.

¹⁷ În cazul în care minorul nu are nici tată nici mamă cererea de emancipare va fi făcută de către consiliul de familie (art. 413-3 din Codul civil francez). Dacă tutorele nu sesizează consiliul de familie iar un membru al acestuia apreciază că minorul este capabil de a fi emancipat, el poate să ceară instanței de tutelă să convoace consiliul pentru a delibera asupra acestei probleme. Convocarea consiliului va putea fi cerută și de către minor (art. 413-4 din Codul civil francez).

¹⁸ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 952.

¹⁹ Civ. 1re 14 mars 2006 n° 04-19527, D. 2006. IR. 881 obs. I. Gallmeister; aj. FAM. 2006. 202, OBS. F. Chénédé; RTD civ. 2006 . 300, obs. J. Hauser; ibid. 549 obs. J. Hauser; Dr. fam. 2006, Comm. n° 157 obs. P. Murat.

²⁰ Civ. 2e, 15 mai 1972, D. 1972, somm. 175, Civ. 2e, 31 mai 1972, Gaz. Pal. 1973, 1, 28, RD san. soc. 1973, 119, obs Raynaud, apud F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1028, Modalitățile dreptului în discuție sunt obligatorii atât pentru cei doi părinți cât și pentru copil. (F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1028).

²¹ A. Gouttenoire, L. Brunet, *Droits de l'enfant*, Recueil Dalloz, nr. 31/2007, p. 2194.

²² CE 8 févr. 1999, D. 2000 somm. 161, obs F. Vanvillé, Dr. fam. 1999, 40, P. Murat; Defrénois 1999. 944, obs. J. Massip; CE 4 déc. 2002, AJ fam. 2003. 103, obs. F.B.; RTD civ. 2003. 59, os J. Hauser; Dr. fam. 2003, n° 12, note P. Murat apud P. Courbe, *op. cit.*, p. 440.

²³ TGI Paris, 6 nov. 1973, Gaz. Pal. 1974.1.299, note P. Barbier, apud P. Courbe, *op. cit.*, p. 440.

²⁴ C. A. Versailles, 11 sept. 2003, AJ fam. 2003. 383, obs F.B.; RJPF 2003-12/30; note F. Eudier, apud P. Courbe, *op. cit.*, p. 440.

²⁵ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1002.

²⁶ P. Courbe, *op. cit.*, p. 446.

²⁷ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1034

²⁸ P. Courbe, *op. cit.*, p. 450; F. Eudier, *op. cit.*, p. 363.

²⁹ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1062

³⁰ Civ. 1re, 6 janv. 1981, Bull. civ. I, n° 1, apud F. Eudier, *op. cit.*, p. 381; Civ. 1re, 4 juill. 1978, Bull. civ. I, n° 249, p. 197; 17 nov. 1981, Bull. civ. I, n° 336, p. 284; 23 janv. 1985, Bull. civ. I, n° 35, F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1063.

³¹ F. Eudier, *op. cit.*, p. 386.

- ³² Civ. 1re, 16 févr. 1988, Bull. civ. I, n° 43 D. 1988, 373, note J. Massip, apud F. Eudier, *op. cit.*, p. 387.
- ³³ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p.1081.
- ³⁴ În dreptul francez, competent să pronunțe retragerea exercițiului autorității părintești este tribunalul de mare instanță (art. 378-1 din Codul civil francez).
- ³⁵ P. Courbe, *op. cit.*, p. 477.
- ³⁶ F. Eudier, *op. cit.*, p. 389; P. Courbe, *op. cit.*, p. 476.
- ³⁷ L. Stasi, *op. cit.*, p. 263; F. Eudier, *op. cit.*, p. 388.
- ³⁸ P. Courbe, *op. cit.*, p. 476; F. Eudier, *op. cit.*, p. 388
- ³⁹ Civ. 2e, 18 septembre 1996, Bull. civ. II. n° 217; 25 janvier 1995, Bull. civ. II. n° 29; Civ. 2e, 15 février 1956, D. 1956,410, note Blanc; Civ. 2e, 9 novembre 1971, Bull. civ. II. n° 307, apud J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. 2 Le fait juridique*, 10e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2003, p. 189.
- ⁴⁰ Civ. 2e, 16 nov. 2000, J.C.P. 2001. I. 340 obs. Viney; Civ. 2e, 29 mars 2001 JCP 2001, apud Y. Buffelan-Lanore, *Droit civil, Deuxième année*, 10e édition, Sirey, Dalloz, Paris, 2006, p. 591; Civ. 2e, 20 avr. 2000 Bull. civ. II n° 66; Civ. 2e, 10 mai 2001 JCP 2002 ed. G. II. 10613, note J. Moulz, apud A. Pousseille, *Le sort de la condition de cohabitation dans la responsabilité civile des père et mère du fait dommageable de leur enfant mineur*, RTD civ. n° 4/2003, p. 657.
- ⁴¹ Civ. 2e, 9 mars 2000. Bull. civ. II. n° 44; Crim. 29 octobre 2002, RTD civ. 2003. 101, obs. P. Jourdain, R. Ass. 2003. Comm. 29, apud J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *op. cit.*, p.191.
- ⁴² Civ. 2e, 12 octobre 1955, Bull. civ. II. n° 436, apud V. Toulet, *Droit civil. Les obligation*, Paradigme, 2006, p. 368.
- ⁴³ J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *op. cit.*, p. 187.
- ⁴⁴ Arrêt Bertrand, Civ. 2e, 19 février 1997, Bull. civ. II. n° 55; Civ. 2e, 4 juin 1997, Bull. civ. II. n° 168, apud V. Toulet, *op. cit.*, p. 368.
- ⁴⁵ Civ. 2e, 10 mai 2001. Bull. civ. II. n° 96; Ass. Plén, 13 déc. 2002, D. 2003, 231, notă P. Jourdain, apud F. Terré, Ph. Simler, Z. Lequette, *Droit civil, Les obligations*, 10e édition, Dalloz, Paris, 2005, p. 793.
- ⁴⁶ Cass ass plén, 9 mai 1984, D. 1984, 525, apud Ph. le Tourneau, A. Giudicelli, Ch. Guettier, D. Krajewski, J. Julien, M. Leroy, Ph. Stoffel-Munek, *Droit de la responsabilité et des contrats*, 6e édition, Dalloz, Paris, 2005, p. 1340.
- ⁴⁷ În același sens Civ. 2e 21 juin 2001 RJPF 2001, 7-8/41 apud Y. Buffelan-Lanore, *op. cit.* p. 597.
- ⁴⁸ F. Terré, D. Fenouillet, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, Éditions Dalloz, Paris, 2005, p. 972.
- ⁴⁹ F. Eudier, *Droit de la famille*, Armand Colin, Paris, 2003, p.350.
- ⁵⁰ L. Stasi, *Droit civil. Personnes. Incapacités. Famille*, Paradigme, 2006, p. 255.
- ⁵¹ P. Courbe, *Droit de la famille*, 4e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2005, p. 460.
- ⁵² F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 973; F. Eudier, *op. cit.*, p. 352.
- ⁵³ Al. Veill, Fr. Terré, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, 5ème édition, Dalloz, Paris, 1993, p. 751.
- ⁵⁴ F. Eudier, *op. cit.*, p. 352.
- ⁵⁵ P. Courbe, *op. cit.*, p. 482; F. Eudier, *op. cit.*, p. 367.
- ⁵⁶ P. Courbe, *op. cit.*, p. 27.
- ⁵⁷ It is about both the ancestors coming from the father's side and the ancestors coming from the mother's side whoever is more related on each line (for instance paternal and maternal grandparents). If there are no ancestors or if they cannot express their will, the consent to the marriage will be given by the family council (art. 159 of the French Civil Code).
- ⁵⁸ J. Carbonnier, *Droit civil. Introduction. Les personnes. La famille, l'enfant, le couple*, Presses Universitaires de France, Paris, 1955, 1956, Quadrige, 2004, p.1178; F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 323; C. Renault-Brahinsky, *Droit de la famille*, 6e édition, Gualino éditeur, Paris, 2006, p 86;
- ⁵⁹ The full adoption irrevocably gives the adopted child the status of legitimate child and its connections to its biological family are broken for good.
- ⁶⁰ Unlike full adoption, simple adoption does not suppose breaking the connections with the natural family and may be revoked.
- ⁶¹ J. Carbonnier, *op. cit.*, p.1114; F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 829.
- ⁶² Civ. 1re, 5 juill., 1973, D. 1974., 289, note P. Raynaud, apud P. Courbe, *op. cit.*, p. 409.

⁶³ Civ. 1re, 24 févr. 1998, Bull. Civ. I. n° 72; Dr. fam. 1998 comm. n° 134, note P. Murat, apud F. Eudier, *op. cit.*, p. 317.

⁶⁴ If the minor does not have a father and a mother, the emancipation application will be made by the family council (art. 413-3 of the French Civil Code). If the guardian does not inform the family council and one of its members appreciates that the minor can be emancipated, it may ask the guardianship council to call the council in order to debate on this matter. The council can also be called by the minor (art. 413-4 of the French Civil Code).

⁶⁵ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 952.

⁶⁶ Civ. 1re 14 mars 2006 n° 04-19527, D. 2006. IR. 881 obs. I. Gallmeister; aj. FAM. 2006. 202, OBS. F Chénéde: RTD civ. 2006 . 300, obs. J. Hauser; ibid. 549 obs. J. Hauser; Dr. fam. 2006, Comm. n° 157 obs. P. Murat.

⁶⁷ Civ. 2e, 15 May 1972, D. 1972, somm. 175, Civ. 2e, 31 mai 1972, Gaz. Pal. 1973, 1, 28, RD san. soc. 1973, 119, obs Raynaud, apud F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1028, The methods of the right in discussion are compulsory both for the two parents and for the child. (F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1028).

⁶⁸ A. Gouttenoire, L. Brunet, *Droits de l'enfant*, Recueil Dalloz, nr. 31/2007, p. 2194.

⁶⁹ CE 8 févr. 1999, D. 2000 somm. 161, obs F. Vanvillé, Dr. fam. 1999, 40, P. Murat; Defrénois 1999. 944, obs. J. Massip; CE 4 déc. 2002, AJ fam. 2003. 103, obs. F.B.; RTD civ. 2003. 59, os J. Hauser; Dr. fam. 2003, n° 12, note P Murat apud P. Courbe, *op. cit.*, p. 440.

⁷⁰ TGI Paris, 6 nov. 1973, Gaz. Pal. 1974.1.299, note P. Barbier, apud P Courbe, *op. cit.*, p. 440.

⁷¹ C. A. Versailles, 11 sept. 2003, AJ fam. 2003. 383, obs F.B.; RJPF 2003-12/30; note F. Eudier, apud P. Courbe, *op. cit.*, p. 440.

⁷² F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1002.

⁷³ P. Courbe, *op. cit.*, p. 446.

⁷⁴ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1034

⁷⁵ P. Courbe, *op. cit.*, p. 450; F. Eudier, *op. cit.*, p. 363.

⁷⁶ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1062

⁷⁷ Civ. 1re, 6 janv. 1981, Bull. civ. I, n° 1, apud F. Eudier, *op. cit.*, p. 381; Civ. 1re, 4 juill. 1978, Bull. civ. I, n° 249, p. 197; 17 nov. 1981, Bull. civ. I, n° 336, p. 284; 23 janv. 1985, Bull. civ. I, n° 35, F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p. 1063.

⁷⁸ F. Eudier, *op. cit.*, p. 386.

⁷⁹ Civ. 1re, 16 févr. 1988, Bull. civ. I, n° 43 D. 1988, 373, note J. Massip, apud F. Eudier, *op. cit.*, p. 387.

⁸⁰ F. Terré, D. Fenouillet, *op. cit.*, p.1081.

⁸¹ In the French law, the high court of law is competent to sentence the withdrawal of parental authority (art. 378-1 of the French Civil Law).

⁸² P. Courbe, *op. cit.*, p. 477.

⁸³ F. Eudier, *op. cit.*, p. 389; P. Courbe, *op. cit.*, p. 476.

⁸⁴ L. Stasi, *op. cit.*, p. 263; F. Eudier, *op. cit.*, p. 388.

⁸⁵ P. Courbe, *op. cit.*, p. 476; F. Eudier, *op. cit.*, p. 388

⁸⁶ Civ. 2e, 18 septembre 1996, Bull. civ. II. n° 217; 25 janvier 1995, Bull. civ. II. n° 29; Civ. 2e, 15 février 1956, D. 1956,410, note Blanc; Civ. 2e, 9 novembre 1971, Bull. civ. II. n° 307, apud J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. 2 Le fait juridique*, 10e édition, Armand Colin, Dalloz, Paris, 2003, p. 189.

⁸⁷ Civ. 2e, 16 nov. 2000, J.C.P. 2001. I. 340 obs. Viney; Civ. 2e, 29 mars 2001 JCP 2001, apud Y. Buffelan-Lanore, *Droit civil, Deuxième année*, , 10e édition, Sirey, Dalloz, Paris, 2006, p. 591; Civ. 2e, 20 avr. 2000 Bull civ. II n° 66; Civ. 2e, 10 mai 2001 JCP 2002 ed. G. II. 10613, note J. Moulz, apud A. Pouseille, *Le sort de la condition de cohabitation dans la responsabilité civile des père et mère du fait dommageable de leur enfant mineur*, RTD civ. n° 4/2003, p. 657.

⁸⁸ Civ. 2e, 9 mars 2000. Bull. civ. II. n° 44; Crim. 29 octobre 2002, RTD civ. 2003. 101, obs. P. Jourdain, Rc Ass. 2003. Comm, 29, apud J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *op. cit.*, p.191.

⁸⁹ Civ. 2e, 12 octobre 1955, Bull. civ. II. n° 436, apud V. Toulet, *Droit civil. Les obligation*, Paradigme, 2006, p. 368.

⁹⁰ J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *op. cit.*, p. 187.

⁹¹ Arrêt Bertrand, Civ. 2e, 19 février 1997, Bull. civ. II. n° 55; Civ. 2e, 4 juin 1997, Bull. civ. II. n° 168, apud V. Toulet, *op. cit.*, p. 368.

⁹² Civ. 2e, 10 May 2001. Bull. civ. II. n° 96; Ass. Plén, 13 déc. 2002, D. 2003, 231, notă P. Jourdain, apud F. Terré, Ph. Simler, Z. Lequette, *Droit civil, Les obligations*, 10e édition, Dalloz, Paris, 2005, p. 793.

⁹³ Cass ass plén, 9 mai 1984, D. 1984, 525, apud Ph. le Tourneau, A. Giudicelli, Ch. Guettier, D. Krajeski, J. Julien, M. Leroy, Ph. Stoffel-Munek, *Droit de la responsabilité et des contrats*, , 6e édition, Dalloz, Paris, 2005, p. 1340.

⁹⁴ In the same sense Civ. 2e 21 juin 2001 RJPf 2001, 7-8/41 apud Y. Buffelan-Lanore, *op. cit.* p. 597.